

Előfizetési feltételek:
 Fizetendő Debreczenben.
 Egész évre 2 frt.
 Fél évre 1 „
 Községeknek 60 kr. évi postadíj előleges
 beklődése után ingyen.
 Egyes szám ára 5 kr.
 Szerkesztőségi és kiadói iroda:
 Rózsa-tér 16-dik sz. házban, (kenyér-piacz,
 Vilmos sörcearnoka szomszédságában.)
 Kéziratok vissza nem adatnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGETES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díjak:
 Négy-hasábos petit sorért 5 kr.; többször-
 rinél 4 kr.
 Nagyobb és többszöri hirdetéseknek nagyon
 kedvező engedmények tételnek.
 Bélyegdíj: minden beiktatásért külön 30 kr.
 „Nyiltér“-ben megjelenő közlemény
 minden petit sora 15 kr.
 Hirdetések és előfizetések helyben a *Kiadói
 hivatalnál, Csáthy Fer. és Társa, Telegdi
 K. Lajos és László Albert* könyvkereske-
 désében, Budapest: *Goldberger A. V.,
 Blockner J., Eckstein Bernát és Haasenstein
 és Vogler*, Bécsben, Prágában *Haasenstein
 és Vogler, A. Oppelík, Schaleck H.* és
 Párisban, Hamburgban és Majnai-Frank-
 furthban: *G. L. Daube* és *Mosse Rudolf*
 hirdetési intézetében fogadtatnak el.

Tanhatóságaink figyelmébe!

Debreczen, szept. 2.

Az 1868. XXXVIII. törvényzikk köte-
 lezővé tette a népoktatást. A kötelezővé tett
 népoktatás pedig általánossá tette a miveltisé-
 get. Már ma száz ember közül nyolczvan,
 nyolczvanöt tud írni, olvasni míg a fentjelzett
 törvény életbeléptetése előtt száz közül 25—30
 tudott írni, olvasni. De mint minden fénynek
 van árnyoldala, egy a tankötelezettség is meg-
 hozta a maga anomáliáit is, különösen hazánk-
 ban, a hol a tankötelezettség még mai napig
 sem tudta megteremteni, létrehozni azt az egy-
 öntetőséget, összhangzatot, és stabilitást, a mi
 a népoktatásnak előfeltétele.

De még ennél is nagyobb baj azon körül-
 mény, hogy hazánkban tulnyomóak a felekezeti
 iskolák, azok pedig szorították iskolák fel-
 állítására, bizony nem nagy gondot fordítottak
 a közegészségi követelményekre, sok helyt va-
 lóságos viskókba költöztették be az iskolát.
 Mert ha szemügyre vesszük a városi iskolákat
 és látjuk, mennyire esnek azok kifogás alá,
 mily primitívek, silányak, egészségtelenek azok;
 képzelhetni, mily hibákban, hiányokban lele-
 deznek még a falusiak! Sajnos, hazánkban még
 most is csak mostoha gyermeknek tekintik a
 népoktatást, a népiskolát.

Silányak, egészségtelenek, sok helyt még
 rondák is lévén a népiskolák, mi természetese-
 sebb, hogy normális viszonyok közt is, a nép-
 iskola állandó tenyésztője a ragályos betegsé-
 geknek. Járványos időben pedig, az ily nép-
 iskola az első, a mely a kóranyagot össze-vissza
 hurcolja.

Ebből kifolyólag úgy a közegészségügyi,
 mint az iskolai hatóságoknak éber figyelemmel
 és gondnal kellene örködni a népiskolák
 fölött, még pedig első sorban az óvodák és
 népiskolák fölött: megfelelnek-e azok a higi-
 ena legszükségesebb követelményeinek? Nin-
 csenek-e a tanulók közt olyanok, a kik vala-
 mely ragályos betegségben szenvednek?

Az ivóvíz, a víztartók, ivóedények, abla-
 kok, ajtók, klozetek megfelelnek-e az egészség-
 tan követelményeinek? Nincsen-e a klozett

közel a kuthoz? Nem fertőzteti-e az emésztő-
 gödör az ivóvizet?

A növendékek télviz idején a tanteremben
 tartják-e felső ruháikat? Vajjon a fűtést egész-
 séges alapon, módon eszközlik-e? Ki törődik
 nálunk azzal? Évről-évre kiadjuk a sok rende-
 letet, figyelemre méltó utasításokat, de bizony
 azok mind ott hevernek a ládafiában, írott
 malasztként!

A felekezetek régi panasza, régi baja:
 „Nincs pénz!“ „Nem építhetünk palotákat;
 nem furhatunk ártezi kutakat,“ stb. stb.

Három-négy év óta ismétlődő és muló jár-
 ványos betegségek szedik áldozataikat különö-
 sen a tanuló gyermekek közt, vörheny, difteri-
 tisz, kanyaró számárhurut, stb. azon betegségek,
 a melyek évről-évre garázdálkodnak. Most egy
 új betegség ütötte fel fejét és dühöng: a trac-
 homa — egyiptomi szembaj.

Nem akarunk mi senkit sem vádolni —
 az illető közegek, kik a mulasztást elkövették,
 vegyék szívükre a dolgot és igyekezzenek
 jóvá tenni a hibát. A kolera is fenyeget. A tisz-
 taság pedig az egyedüli óvszer ezen betegsé-
 gekkel szemben.

Járjon karöltve a tanhatóság a közegész-
 ségügyi hatósággal. Látogassák az iskolákat
 intézkedjenek, a hol kell, hogy a tisztaság és
 rend, gátat vessen az epidémikának!

Ha a tisztai orvosok többoldalu elfoglalt-
 ságuk közepette nem érnek rá az iskolákat
 egészségügyi szempontból elég gyakran látog-
 gatni, gondoskodják a tanhatóság, hogy isko-
 láikat időről-időre orvos látogassa.

Vegyék tekintetbe, hogy az iskolákra
 bizzák legdrágább kincsüket, hogy oda küldik
 a leendő generációt!

„Sana mens in corpore sanó“ mondja
 Juvenál, már pedig tanuló gyermekeink egész-
 ségi állapota elsősorban a czélnak megfelel-
 tul nem zsufolt, tisztántartott iskoláinktól függ.

Kuti Zsigmond.

Országos hírek.

— A kolera ijesztő módon terjed hazánkban.
 Már kedden 87 községből jelentették a veszedelmet
 a minisztériumnak. Hajdumegyéből Csengeről je-
 lentenek újabb kolera-gyanus megbetegedést. — Po-

litika. Polányi Géza Szoboszlón megtartotta beszá-
 molóját, melynek hangjárt minden lap pártkülön-
 ség nélkül elítéli. A függetlenségi pártban a válság
 akuttá lett. — Az oláhok közt Erdélyben az a
 bolond hír terjedt el, hogy Ferencz József király a
 muszka czárnak üzenetet küldött, ne jöjjön most még
 Magyarorszába, mert itt kolera van, mire a czár azt
 válaszolta, hogy nem hiszi meg 30 ezer olyan fejet
 nem küld, melyek kolerában elhalt oláhok testéről
 vágatják le. E miatt nagy a rémület az oláhok közt.
 — Ujvidéken elfogták Balogh Ferencz honvéd
 hadnagyot, ki az ezred pénztárából nagyobb összeget
 sikasztott el. — A zombori takarékpénztárt fel-
 törték, hetedfélszer forintot elvittek. — Bécsben
 a hónapok óta titkolt kolera jelenlétét már
 nem lehet palástolni. Ott nagy a vész. — Az orsz.
 honvédegyülés szept. 5-én lesz a fővárosban.
 Elnökül Péchy Tamást, alelnöknek Degré Alajost
 akarják megválasztani.

Az országos pangás.

Debreczen, szept. 2.

A közgazdasági átalakulás egész sulya nehe-
 zedik a kisiparra, melynek mult évi viszonyait
 terhesebbé tette a mezőgazdasági helyzet állapota.
 Az aratás eredményétől különösen függ a kisipar
 helyzete, kivált a községekben, melyek lakossága
 elsősorú fogyasztója a helyi kisiparuk.

Az átalakulás természetszerű következményei
 a kisipart annál érzékenyebben érintik, mivel fen-
 tartását előmozdító intézmények, miket a társulás,
 az olcsó hitel nyújt, nem vétetnek igénybe, illetve
 nem állanak rendelkezésre.

Nemcsak a közönség, hanem a mi nézetünk
 szerint még nagyobb baj, az iparosok is azon gon-
 dolatkörben élnek, hogy a kisipar pusztulóban van,
 hogy azt a gyáripár növekvő volta mellett alig ha
 lehet megmenteni Azon tudatban él a kisiparos,
 hogy élete csak ideig-óráig tart s szét kell lassan-
 lassan morzsolódnia, mint a szél s esőverte sziklának.

Ez a szellem, mely kétségtelelenül urálja a tár-
 sadalmat, nagy akadálya a fejlődésnek, mert bénítja
 az akaratot a törekvést, az életkedvet, mely
 tulajdonok nélkül pedig kárba vész mindazon elis-
 merésre méltó igyekezet, mely kormányhatóságok,
 intézmények s a társadalom részétől az iparosok
 helyzetének javítására üdvösen nyilvánul.

E bénító s gátló közszellem megváltoztatása
 a kisipar érdekében okvetlenül szükséges. Mert
 minő önbizalom lehetséges ott, hol az a meggyőző-
 dés, hogy a hanyatlást utjában sem a szakképzett-
 ség, sem az összetartás fel nem tartóztatnaja. Hol
 a küzdők nem a győzelem, hanem a biztos halál
 csüggesztő gondolatával vannak nagyon, de nagyon
 telítve.

Ez a szellem paralizálja a felülről jövő hasz-
 nos intézkedéseket és intenciókat, ez a szellem
 borítja a bizalmatlanságot az illetékes tényezők
 hazafias munkájára. Ennek a szellemnek követke-
 ménye a minden újítástól, új létesítményektől való
 idegenkedés.

Az iparosok közszelleme volna megváltozta-
 tandó. Kétségtelelenül könnyebb a tényt konstatálni,
 mint a baj okait elhárítani. Évek nehéz farsztó
 munkáját kívánja ez meg, melyben egyesülni kell a
 társadalom minden rétegeinek, de első sorban éppen

azoknak, kiket az iparos osztály vezetőül tart s
 bizalommal fogad. Ezeknek kell őket a létért való
 komoly harcban az eredmény tudatával ellentállásra
 serkenteni, a fejlődés útjára terelni. A mig a csüg-
 geteg lemondás helyét a bizalom nem tölti be,
 addig azt hisszük, azon munkát, melyet a kisipar
 érdekében folytatunk, siker nem kísérheti.

Kétségtelen, hogy a társadalom más rétegei-
 ben is megcsappant az önbizalom s a nehezebb
 sorsalápitás, tehetség s képesség kipróbáló munká-
 jától fáznak. Tapasztalhatjuk e sajnos tünetet a
 társadalom majd minden rétegében. Altalában a
 pesszimizmus szelleme pusztítja náluk a kitartást,
 az igyekezetet.

Nemcsak az iparos, de más foglalkozási kör-
 ben is visszaradnak az élet közdelmeitől, melyeket
 — kétségtelelenül igaz — jobban érezünk mi, az
 átalakulás korszakának nyégei, kik nem kaptuk
 tradíciól azon erős kitartást, mely minden pályán
 szükséges. E korszak egyénei tradíciól csak azt
 örökölték, hogy a megélhetés könnyebb volt, mint
 napjainkban. Csak azt tudja a kisiparos is, hogy
 iparága a korábbi időkben vagyont, jólétet bizto-
 sított, a mit korunkban csak küzdelem, a konjuk-
 turák kedvező alakulata mellett érhet el. Hagyomá-
 nyokból tudja, hogy a vásárok jók voltak, azoknak
 látogatása eredményes volt a kisiparosra nézve.

S nem számolva a fejlődés törvényszerű hatá-
 saival, a megváltozott viszonyok daczára is ugyan-
 azon módon, eszközök s képzettség mellett remél-
 sikert, s mivel ez nem mindig s nem oly gyorsasá-
 gal következik be, mint reméli, megcsappan önbí-
 zalma s állapota okait nem kutatva, hatását oly
 külsőségek tulajdonítja, melyekkel az összefüggés
 nem belső, csak látszólagos.

A fejlődés fokozatosságának megvannak saját
 követelményei. A művelődéssel új találmányok, új
 eszközök kerülnek használatba; az összes életviszo-
 nyok szinte szemmel láthatólag változnak meg, s
 szemünk előtt folyik le oly processus, mely elso-
 dorja a gyengébbet, azt, ki a szükséges külső s belső
 eszközökkel nem áll ki s nem folytatja a létért való
 komoly küzdelmet.

A társadalom minden rétegének bele kell
 törődni a kor átalakító lényegébe. Meg kell szokni
 azt, hogy a fejlődés törvényei mást-mást kívánnak
 korszakokként. Hogy a mi helyes és czélravezető
 volt tegnap, teljesen helytelen és czéltalan lehet
 ma. Hogy elvégre is bármiként rajongunk a boldog
 gyermekkor aranyos derűje után, az soha többé
 vissza nem tér s akaratunktól függetlenül halad el
 felettünk az idő.

S midőn az egész társadalom panasszal s féle-
 lemvel van telve a jelen bajai s a jövő kiszámithat-
 lan esélyei miatt, nem csodálkozunk, ha épen a
 kisiparos — kit az átalakulás legsúlyosabban érint
 — lesz csüggeteg s bizalmatlan.

A jelen társadalomnak jutott ki osztályrésztül,
 hogy hazánk közgazdasági átalakulásának nehéz
 korszakát átélje. Eppen most nem lehet s nem sza-
 bad bizalmatlannak, csüggetegnek lenni, midőn a
 magyar faj fentartó képességeinek legintenzívebben
 kell nyilvánulni, az új évezred küszöbén.

Bele kell törődnünk abba, hogy a boldogulás,
 a munka utjai sokba igen sokba megváltottak s
 számunkra új járatan ósvények jelöltettek ki, me-
 lyen előre kell törnünk.

TÁRCSA.

A négy évszak.

Irta Szabolcska Mihály.

Tavas.

Nincs a világon
 A tavasznak párja,
 Minden megújul
 Egy mosolyára.
 Szép tündér királylány,
 Ki a föld határján,
 Virágokat szór a merre jár.
 Rügyező fa galyán
 Kis bokor alján
 Ó róla dalol mind a madár!

A nyár.

A nyár csak a nyár,
 Az az élet, az,
 Mellette halavány
 Lány a tavasz.
 Tüzes sugarában
 Forr az erő,
 Az élet igaz
 Képe csak ő!

Ha áldd: millió szív
 Vágya betölt;
 Haragos hangjától:
 Megreszket a föld!

Ősz.

Szelidebb, bölcsőbb, szebb az ősz;
 Kopottas bár ruhája,
 De mégis ő az esztendő
 Igazi koronája.
 Bort ad a búra,
 S tövis ha szurja
 A szivedet:
 Jobban kigyógyít
 Az ősz venyigéje:
 Mint a papok minden igéje!

Tél.

Hiába beszéltek,
 Nincs párja a télnek;
 Az az esztendő legszebb szakasza.
 A tüzhely mellett,
 Ki-ki párja mellett
 Ott nyílik a szívek igaz tavasza!

Mind (Tél hallgat.)

Hohó! nem úgy, nem úgy, nem áll,
 A tél merő halál, halál!

Tél (egyedül.)

Az ősz meg akkor semmi más:
 Haldoklás, haldoklás!

Mind (Ősz hallgat.)

Az ősz meg, — úgy van, semmi más:
 Haldoklás, haldoklás!

Tél (egyedül.)

A nyár lehangosabb, pedig
 Hiába is hetvenkedik
 Biz' ő sem ér egy fakovát
 Sokat ígér keveset ad.

Mind (Nyár hallgat.)

A nyár sem ér egy fakovát
 Sokat ígér, keveset ad.

Nyár (egyedül.)

Akármielyen volnék is én,
 De az őcsém derék legény.
 Az én őcsém a kikelet
 Ugy megveri
 Ugy elveri,
 Hogy jobban se kell a telet!

Mind.

Örök Idő, kinek szemed
 Virraszt felettünk
 Itéletet
 Te tégy közöttünk.

Örökkévalóság.

Az én itéletem csak az
 Legszebb, legelső a tavasz
 Ó a teremtés folytatása
 Közöttetek nincs néki mássa.

Mind.

Nincs a világon
 A tavasznak párja
 Minden megújul,
 Egy mosolyára.
 Szép tündér királylány,
 Ki a föld határján,
 Virágokat szór a merre jár.
 Rügyező fa galyán
 Kis bokor alján
 Ó róla dalol mind a madár!

Erre vezetni a kisiparost a kor legnagyobb feladata, melynek egészességét megoldásától nemcsak az iparos osztály fenntartásának nagy kérdése, de társadalmunk összhangzatos emelkedése függ.

A kisiparos egyénivel meg kell értetnünk, hogy léte nem a régi eszközök alkalmazásától függ, hogy a jövő harczeit nem az idejét mult, elavult, hanem a kor kívánta fegyverekkel lehet elérni. Hogy az anyagi küzdelmekben a jövőt, a divatját leléte mult elvei eszközöi alapján, teremteni nem lehet. Alkalmazkodnunk kell a kor igényeihez, hozzá simulni a követelményekhez, a viszonyokhoz, ha elmaradni nem akarunk, mert az elmaradás anyagiakban a pusztulással egyértelmű.

Karcolatok.

(A memorandum. — Zsoldos martirok. — Klasszikus nyelv. — Czinye mintye.)

Az oláh memorandum bűnbakjai ott ülnek a kolozsvári esküdtek ítélőszéke előtt — egynek kivételével, mert Brote ur sokkal kellemesebbnek találta a hüsből való nyaralást, mint a végtárgyalási terem fojtó levegőjét.

Tehát csak két martir akadt, ezek közül is az egyiket — Popovicu urat — fogni kellett.

De hát igen tisztelt martir urak, ezen diszes névnek csak akkor felelnének meg igazán, ha — megfeszítenék önöket, avagy ha e helyett az avult halál-nem helyett divatosabb módon avatnák „martir“-okká!

Popovici ur, az egyik „martir“, egyik budapesti lap munkatársa előtt kijelentette, hogy ő csak passzióból üzi a — hazaárulást, t. i. egy új bronz-füllényi haszna sincs belőle.

... Ugy látszik tehát, hogy a többi „martir“ jól megfizetetti magának az oláh hazafiságot...

Pénzért szerződött martirok!

A mult évben a debreczeni bírónak és esküdteknek volt alkalmuk most pedig a kolozsváriaknak van alkalmuk gyönyörködhetni az oláh nyelv klasszikus szépségiben.

Pedig ha magyarul beszélnének és védének magukat, esetleg meggyőzhetnék azokat a jó magyar esküdteket törekvéseik és kívánságaik „jogos“ voltáról.

Esetleg anyira meggyőzhetnének „jogos“ kívánságaikról, hogy mi magyarok peticionálnánk a koronás magyar királynál, hogy közjegyző előtt kötendő szerződésben mondjon le Magyarország tulajdonjogáról az oláhok javára...

Próbálják meg majd a legközelebbi sajtó-ügyi végtárgyalásnál!

A „Tribuná“-nak és „Gazettá“-nak ismét lesz alkalmuk sirni, jajgatni és — fenyegetni.

Czinye mintye!

Jaj Istenem, menyire is félünk, jobban mint a — cholérától...

Skiz.

Heti krónika.

— **Kolera-kirek** terjedtek el e héten, melyet csak fokozott dr. Sár váry tiszti főorvosnak szerdán d. e. az utcán kocsiában való hirtelen kolera-gyanus tünetek közt való megbetegedése. A rosszullet azonban hála istenek mulékony természetű volt. — **A kertési szabályrendelet** a homok- és csapóker kivételével nem hagyott helyben a miniszter által. — **Bravass Sámuel** veterán adósunk a héten egy napig városunkban időzött. — **Agyonrugta a tehén.** Enekes István sziv-utcai lakos 8 éves fiát Pistát, Miklós-utczán egy talpigához kötött tehén egy rugta sziven, hogy rögtön meghalt. — **A trachoma** felleptét a Stern-féle Hatvan-utcai kefégyarban is konstataáltak. — **Borbély István** szoboszlói legényt a rendőrség elfogta, mert Kovács Miklós 39. ezredbeli közkatonát félholtra verte.

HÍREK.

— **Vasárnapi istentisztelet.** Az ágost. hitv. evang. imaházban vasárnap Materny Imre segédlelkész tart istentiszteletet, kezdete 10 órakor.

— **A városok értekezletére** idáig 19 város válaszolt, tudatva részvételt a kongresszusban.

— **Érdekes dalestély.** A kereskedő ifjak önképző egyesületének kitűnő dalköre, melynek oly sok élvezetes estét köszönhet már a közönség, a jövő szombatban a Margit-fürdőben dalestélyt rendez. A műsor egyik pontját, a „Négy évszázakot“ mai lapunkban közöljük. A beléptidij 1 frt, családjegy 3 személyre 2 frt.

— **A lakosság kötelessége.** A városi tanács a következő hirdetést bocsátotta ki: „A lakosság, úgy a saját, mint közérdekből hirdetőmenny útján már felhivatott, hogy mindazon intézkedéseket, melyekkel bármily járványos betegség fellépése, esetleg tovább terjedése meggátolható, — tegye meg. Mindazáltal, tekintettel a meleg időjárás és az ország több részéből, valamint a szomszédos országokból érkező aggasztó hírekről, ujalog figyelmeztetik a lakosságot, hogy a már előbb kibocsátott hirdetőmennyekben foglaltakat, a minden tekintetben való legnagyobb tisztaságra, mértékletes életre, a legszigorubban tartsa be. Különösen pedig ismételve kötelességévé tétetik a családfelelőnek, munka- és szállásadóknak, és általában a törvény által erre hivatottaknak, hogy akár hozzátartozóiknak, akár náluk munkába vagy megszállva levő egyéneknek észlelt kolera gyanus megbetegülést haladéktalanul a rendőr-kapitányságnál, esetleg tiszti főorvosnál, a törvényes következmények terhe mellett jelentse be. A hatóság megteheti minden óvatintézkedést, mely bármily járványos betegség fellépését vagy tovább terjedését megakadályozhatja, de a hatósági intézkedéseknek sikere csak úgy lehet, ha a lakosság a hatóságnak segítőkésze, a saját jólfellegelő érdekében, az elrendelt óvatintézkedéseket pontosan végrehajtja.

— **A főreáliskola új épülete.** A közönség köréből többfelől nyilvánuló óhaj a főreáliskola új épületének megtekintésére, alulírott igazgatóság tisztelettel értesíti az érdeklődő szülőket, általában a tanúgy barátait, hogy az intézet még e hét folyamán rendbe jöven, szeptember 3-án délután 3 órától kezdve és azontul minden vasárnap délelőtt 11—12 óráig nyitva fog állani a nagy közönség részére a mikor is a szives látogatóknak az igazgató vagy a tanári kar valamely tagja készséges kalauzálással szolgál. Debreczenben 1893. augusztus 28. Az állami főreáliskola igazgatósága. Az állami főreáliskola a széchenyi-utcai helyiségből átköltözvén a hatvan-utcai új épületbe, tudatom az összes érdekeltekkel, hogy úgy a javító-, pót- és magán-vizsgálatok, mint a beiratások már az új épületben fognak megtartatni. Debreczenben, 1893. aug. 28. F. a z e k a Sándor az állami főreáliskola igazgatója.

— **Tanév megnyitási elhalasztása a kollégiumban.** A debreczeni ev. ref. főiskola theologiai és jogi akadémiájának tanév megnyitása — tekintettel az ország több vidékén fellépett kolera járványra — további hatósági rendelkezésig elhalasztatik. Az akadémia igazgatósága ezen intézkedést ez uton is tudomására kívánja hozni az érdekelteket.

— **Dr. Sár váry Gyula** városi tiszti főorvos, — a ki szerdán dél előtt hirtelen rosszul lett, — ma már teljesen jól érzi magát. Betegsége heves gyomorgörccs volt, amely azonban ép oly gyorsan elmúlt, mint fellépett s a főorvos már hivatalos ügyek elvégzésébe is maga végzi.

— **Bizonytalan idő.** Az iskolák megnyitására elhalasztásáról később értesült a vidéki közönség s ma a tanulók százával vannak városunkban, várakozván a „bizonytalan idő“ elteltére.

— **Óvintézkedés a kolera ellen.** A debreczeni külső földek közeli környékén s több helyen, a határban konstataált gyanus kolera esetek eddig a legtöbb helyen csak szörványosan fordultak ugyan elő, mégis a hatóság a legaprólékosabb óvintézkedéseket sem akarja elmulasztani s megteszi mindazt, ami megtehető, hogy a fenyegető veszély terjedése megakadályoztassék. Talán éppen a gondos védekezésnek köszönhető, hogy Debreczen eddig nem sorakozott a fertőzött helyek közé, hogy bár közeli szomszédsága gyanus viszonyokkal küzd, a város lakosságának addig veszedelemtől tartani éppen semmi oka nem lehet. Az eddigi védekezés sikerében elbizakodni nem volna helyes dolog s az óvintézkedéseket rövid időközönként a dolog természete téhez képest fokozza a hatóság. A kerületi rendőrkiztosok és kerületi orvosok kivétel nélkül minden házat megfigyelnek, a megvizsgált helyekre többször visszatérnek, az utcákra, közterekre, kertekre, középületekre, vendéglőkre s beszálló helyekre különösen gondot fordítanak. A házak vizsgálata kiterjed arra, hogy: van-e szemét az udvaron s ha nincs, annak helye fertőtlenítve van-e? A félre eső helyek tiszták s fertőtlenítik-e rendszeren? Nincs-e az udvarokban pocsolva, folyókák, rothadásnak induló gyümölcs-hajjak? A vizsgálatot teljesítő tapasztalataikról sürgősen jelentést tesznek s a rend ellen vétőket — mint ezt a kihágási bíróságnál már akták is igazolják — súlyosan megbírságozzák.

— **A szini idény** nemsokára megnyílik. Tiszai Dezso kitűnően szervezett társulata, (a z alkalmazzák a szesz száma 142.) szép erkölcsi és anyagi siker aratása után e hó második felében megérkezik M.-Szigetről, ide, hol a mi pompás, nagy színházunk várja őket tárt karokkal.

— **Öngyilkos.** Soltész András 37 éves napszámos az ajtó sarkára felakasztotta magát.

— **Kaczerkodás a halállal.** Várnai Paula volt debreczeni színésznő Budán most már harmadszor követett el öngyilkossági kísérletet; kétszer mérget ivott, egy ízben meg felakasztotta magát. De nem halt meg most sem.

— **Az iskola tanítás megkezdését** Marosmegye járványbizottsága a vármegeye területén előforduló kolera gyanus esetek folytán az összes népiskolákban, alsóbb és felsőbb tanintézetekben f. év szept. 15-ig elhalasztotta.

— **Szörnyet halt.** Simon István szoboszlói illntőségű napszámos Szathmári Ferenc debreczeni birtokos tanyáján rudast hordott. Mikor egy csomó szalmával a kazalra fölment — azt mondta társainak, hogy ő lehangergőzik a kazal tetejéről. És úgy tön, amint beszélte. De vesztőre. Mert nem hengerőzött, hanem lezuhant, — a nyaka pedig kitört és ő azonnal meghalt.

— **A szállodák fehéreműi.** Hieronymi belügyminiszter a szállodákat igénybevevő utazó közönség érdekében fontos körrendeletet bocsátott ki aug. 22-én a törvényhatóságokhoz. E rendelet kibocsátására az a többször ismétlődött panasz adott alkalmat, hogy számos szállodákban a használt fehéremű, különösen a törülközők és ágyneműek használat után nem mosatnak ki, hanem vízzel befessék és leprésevel újból használatba vétetnek. Minthogy a fehéreműek által minden nemű ragály terjesztővé válhatnak: a miniszter utasítja a debreczeni s vele együtt az összes törvényhatóságokat, hogy a szállodákat és vendéglátókat ezen tekintetből a legéberebb figyelemmel kísérje és az ilyen eljárásból származható ártalmak elhárítása céljából indokolatlan anyagi megterhelés és az olcsó elszállásolás nehezítése nélkül alkalmas módokat keressen gondoskodjék. Úgyan e rendeletben a legszigorubb ellenőrzést követeli a miniszter a szállodai nő szolgálatvezetőket szemben. Továbbá elrendeli, hogy a szállodákat és fogadókat illetőleg mindkét irányban haladéktalanul szabályrendeletet alkossanak a törvényhatóságok.

— **Csekében** több kolera eset fordult elő; aug. 5-én 5 beteg és 3 halott volt. A nép nem akarja a hatósági intézkedéseket foganatosítani s a Tisza vizét minden tilalom ellen is issza.

— **Hymen.** Szteriády János helybeli kereskedő, eljegyezte Bratko György m. kir. nyugalmazott adópénztárnok kedves és művelt leányát Emmát Nyiregyházáról.

— **A bikszádi fürdőben** az idén szept. 20-ig tart, ez ideig volt a fürdőnek 5.4 állandó és 87 átutazó, összesen 661 vendége.

— **Intő szó!** A „Pester Lloyd“ aug. 24-iki számában „Biztosítás“ című cikkében a nálunk működő amerikai életbiztosító társaságok egy aktuális kérdést tárgyal, melyet a magyarországi biztosító közönség érdekeit érintő nagy fontosságúnál fogva ezen a szintén közölünk. A „Pester Lloyd“ a következőket írja: „Az életbiztosítási ágazatban kedvező halálesé-lyek mellett további haladás és a társzák gyarapodása mutatható fel. Komoly aggodalommal kísérik az életbiztosítással foglalkozó társaságokat a kedvezőtlen kamatozási viszonyok, tudvalevőleg egy körülmény, mely az életbiztosításra nagyon lényeges. Tekintettel az amerikai nagy krízisre, mely az ottani tőkebefektetések nagy értékcsökkenését okozta, helyén volna, hogy a Magyarországon működő amerikai életbiztosító társaságok a nálunk biztosított felek megnyugtatóására, a pénzügyi állapotról felvilágosítást nyújtásnak illetőleg igazolják, hogy a tengeren túli krízisek helyzetüket semmiben sem zavarta, a mi polgártársaink érdekeire valamiképpen hátránnyal lehetne.

— **Debreczeni ingatlanok forgalma,** a kir. törvényszéknek mint telekkönyvi hatóságnál f. év aug. 12 től aug. 26-ig:

Molnár Albert és neje Bör Zsuzsánna veszi, Sallai Mihály új földét 825 frtért.

Ij. Weisz Benőnek, Neumann Mandel és neje Szobovics Zsuzsánna ellen 8000 frt megj. bek. kérelme. Csapó Ferenc és neje Erdélyi Erzsébet veszik, Juhász Józsefné Gombos Julianna N.-Csapó-utca 290. sz. házát 900 frtért.

Koncz Lajos és neje Frankovszky Berta veszik, öz. Szabó Bálintné és társai új földét 1600 forintért.

Dr. Uy Kálmán és neje Papp Johanna veszik, Éles József és neje Kajári Zsófia N.-új-utca 1685. sz. házát 3900 frtért.

Erdei Ferenc és neje Balog Mária veszik, Takács Bálint és neje Laky Etelka ondódi földét 800 frtért.

Guti István és neje Bihari Julianna veszik, Szentpéteri Róza boldogfalvi szőlője egy részét 250 frtért.

Argyelán Rebeka veszi, Szilágyi Gábor és neje Szabó Mária vargakeri szőlőjét 800 frtért.

Dr. Freund Jenő és neje Haas Hedvig veszik, Weichinger Károly és neje Müller Otília Várud-utca 2082. sz. háztelkét 1200 frtért.

Ij. Szarvas Ferenc és neje Szarvas Zsuzsánna veszik, Sarkadi István és neje Szalai Julianna ondódi földét 2500 frtért.

Csillag Béni és neje Schwarz Fáni veszik, Boldizsár János és neje Halmi Eszter újföldét 1500 forintért.

Uj intézkedés a fogyasztásiadó kezeléséről.

Debreczen, Szept. 2.

1. A bor után járó italmérségi adó és a borfogyasztási adó, „boritaladó“ elnevezés alatt egyesítetik. és a jövő 1894-dik év január 1-ő napjától kezdve az árszabás szerint így egyesítve szedetik, vagyis hektoliterenként a) bor és mesterséges bor után 6 frt 35 kr, b) a bormust és szőlőcsefre után 4 frt 76 kr boritaladó szedetik.

2. Azon szőlős gazdák, kik szeszest italok kimerésével vagy kismértékben való elárulásával nem foglalkoznak, abban a kedvezményben részesülnek, hogy saját termésű boraiktól a házi szik-ségletre szánt bormennyiség után italdó fejében ezentul is csak a jelenleg fenálló fogyasztási adónak megfelelő részt fizetik, vagyis hektoliterenként bor után 3 frt 35 krt, a bormust és szőlőcsefre után 2 frt 52 krt fizetnek.

3. A fentebb jelzett kedvezményre igényt tartó szőlős gazdák kötelesek ebbeli igényüket szept. 15-ig a kerületi rendőr-alkapitányságnál saját érdeklükben mulhatatlanul bejelenteni, hol bemonásuk folytán átnézetben foglalandók: a bejelentő neve, lakhelye, házszáma a családtagok száma, a szőlő birtok terjedelme holdakban, a házi fogyasztásban felhasznált bor évi átlagos mennyisége hektoliterekben, a folyó évi reményelhető termés hektoliterekben, a házi fogyasztásra és nagyban (56 vagy több litert tevő mennyiségben) való eladásra szánt bor mennyisége hektoliterekben; tehát a bejelentők a fentebb adatok tudásával jelenjenek meg a rájuk néve illetékes kerületi alkapitányságnál.

4. A házi fogyasztást megillető kedvezményes adótétel rendszeresen csak oly mennyiségű borra terjed ki, a mennyit e célra az illető bejelentett; ha azonban e mennyiséget az illető szőlős gazda a bejelentés után akár felemelni, akár leszállítani óhajtja, tartozik ezt az adószedésre jog-sultnál még a leszállítás ideje előtt bejelenteni.

5. Azon szőlős gazda; kinek évi termése 5 hektoliter meghalad, vagy termésének egy részét nagyban (vagyis legalább 56 liter mennyiségben) óhajtja elárusítani, szemleivét nyer s az adót, a mennyiben adómentes leszámításnak nem volna helye, két havonként tartandó rendes leszámolások alapján — fizeti.

6. Adómentes leszámításnak a fogyasztási adó törvény és szabály 44. 45. §-ai alapján, a 46. § értelmében pedig akkor van helye, ha az illető szőlős gazda legalább 56 liter bormennyiséget, más a város határterületén szintén szemleivét bírónak átenged, vagy más beszédesi körben kivisz, de az ott irt feltételek szemelött tartá-a mellett.

7. A leszámolás alkalmával az adómentes leszámítás után mutatkozó borhiány megadózanó és pedig a kedvezményes adótétel alkalmazásával akkor, ha a hiányzó bor házi fogyasztásban használtatott al. — ellenben a teljes italdó tételei szerint akkor, ha az eladás, az adómentes leszámítást megállapító feltételek hiányával történt, például ha

ugyanabban a beszédesi körben lakó oly egyének engedte át, ki szemleivvel nem bír.

8. Oly szőlős gazda pedig, ki egész bortermésé házi fogyasztásra jelentette be, de termése 5 hektoliter meg nem halad: köteles az egész termés után a kedvezményes adót, a törvényes bejelentéskor, vagy a bortermés felvétele alkalmával azonnal lefizetni, és ha ezen borainak egy részét nagyban (legalább 56 liter mennyiségben) elárusítani akarja, a szabályszerint már befizetett fogyasztási adó semmi esetben sem térítettik vissza, sőt a városban szemleivvel nem bíró fének átengedett bortermésé után az italdónak a fizetetlen részét is (italmérségi adót) tartozik lefizetni.

CSARNOK.

Megbocsátott hűtlenség.

A fiatal ügyvéd a ki csak néhány hónapja nős, egy házban kívül töltött éjszaka után reggel haza érkezik, csatákosan, lucskosan, sárosan és tenyérébe temetve arcát a falnak dőlve megáll az ajtó mellett. Az ilyenekhez nem szokott fiatal menyecske rémülten összecsapja kezét:

— Mi lett téged ember? Nehezen mozgó nyelvel dadogja az: — Ah, az az... Eszter... oh az az Eszter... Oh az a drága jó Eszter...

— Micsoda Eszter? Vágtott hirtelen haraggal dadogó férje szavába a megsértett asszony. Tehát Esztered van neked? Hát a gyűrűd, hát az órád hol van?

— Ne busulj asszony. Ott, ott vannak a hol azt a jó Eszter...

— Hol van az az Eszter? Kérdezte izgatottan és könnyes szemekkel a fiatal asszony.

— Ott van Dani bácsinál — nyögte ki végre a támogatásra szoruló férj — a hol azt a drága jó Eszter... ház y c o g n a c o t ittunk!

— Vagy úgy! — s azzal örömmel karolta át támolygó férjét az asszonyka. — Jer és alud ki magad drága férjecsém, mert ezt az Esztert megbocsátom.

És a családi béke ismét helyre állt.

Lajos napja. Augusztus 25 én minden évben ünnepet ül a magyar ember. Ünneplő nevenapját a szabadsághősének, mátyrjának a külföldön élő, de szívünkben lakó Kossuth Lajosnak. Eszterházy Géza gróf, ki Kossuthnak tavalyi nevenapja egy saját gyárából való finom cognacot tartalmazó ládikát küldött, szíveségből átengedte nagy hazánkba köszöntő levélét lapunk szerkesztőségnek közlés végett. A levél mely megható reszketéssel irt köszönő sorokból áll következőkép hangzik:

Méltóságos Gróf Eszterházy Géza urnak Budapest.

Tisztelt gróf ur!

Becsés küldeménye megjött, gyártmányát kitűnően jónak találok s nem lenne eléggé buzdítanom Önt, hogy folytassa kitartóan haladni a Cognac ipar meghonosítása terén.

Iparszertileg feldolgozni a föld termékét, oly feladat, mely felé minden polgárosodott társadalom törekszik; ezen törekvés azonban kétszeres érdem olyanoknál, kik, mint Ön tisztelt Gróf ur, a társadalom magas köreiből születve legyőzik azon előítéleteket, melyek mindenütt, de kivált nálunk gátat emelnek a születés és az ipar igényei közt; — midőn tehát egy magyar főnemes ipart alapít: szolgálatot tesz honának és példával jár elől, melyet nem lehetne eléggé nagyra becsülni.

Nállam, e nagyrabecsülést fokozza elismerésem azon gyengéd gondolata iránt, hogy nekem a legelső töltesű palackot megküldé — a legelső töltesű palackból az első poharat az Ön egészségére ürítem, azon óhajjal, hogy a hazafias magyar Gróf, angyalföldi cognagyára gyarapodjon és szolgáljon például annak, hogy a hasznos tevékenység a társadalom minden fokozatát díszíti.

Fogadja Gróf ur őszinte nagyrabecsülésem kifejezését.

Kossuth Lajos m. k.

Vegyess.

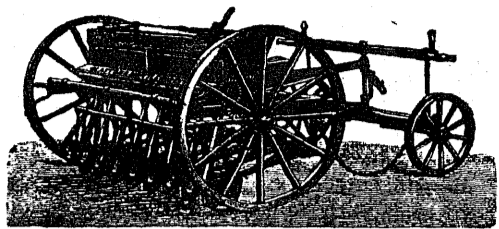
Cs. kir. szab. Osztrák Phoenix életbiztosító társaság f. évi funius hó 28-án tartotta meg 33-ik rendes közgyűlést. A betérjezett számadó-jelentés megállapítja, hogy az üzlet -ejlődése az 1892-iki évber örvenetes lendületet vett. 4181 új kötvény 6.820,905 frtnyi tőkéről állítattott ki, és az összes biztosítási állomány az év végén 53,471.077 frt tőke és 68.854 frt évi láradekra rugott fel, a mi mult év szerint 34.962 frtnyi emelést jelent. Az összes díjbevétele 9,588,682,62 tett ki, vagyis 340,486,62 frttal többet, mint 1891 ben. A biztosítási szerződésekből folyó kiadások 1,037,369.46 frtot vettek igénybe. A díjtartalékok felemelkedtek 8,099,936.64 frtra, ami frt 484,553,79 frttal több mint a mult évben.

Cs. kir. szab. Osztrák-Phoenix biztosító társaság Bécsben. A f. é. június 28-án tartott közgyűlésen beszámolt az 1892-iki évről. A jelentés constatalja a lefolyt üzletév eredményének kedvező voltát, és kiemeli, hogy különösen a tüzbiztosítási ágazatban igen örvendetesen megnövekedett. — A díjbevételek kitétek az életbiztosítási ágazatban 7,776,865.49 frtot, a jégbiztosításnál 705,780,94 frtot, a szállítási osztálynál 735,612.16 frtot. Az összes felesleg, A tartalékok hozzászámításával 886,167.65 frtot tett ki. A közgyűlés elhatározta, hogy a tiszta nyereségből az alapszabályszerű javadalmazások levonása után 5%-nyi osztalékot fizet.

— **A termés Ausztria-Magyarországbán.** Buza Auszriában 14 millió mm. 1 3/4 millióval kevesebb a teljes termésnél. Magyarországon 40 millió s így a teljes termés majdnem el van érve. Rozs Auszriában 24 és fél millió mm. (3 millió), Magyarországon 13 millió (—2 millió.) Árpa Auszriában

Folytatás a mellékleten.

BAUER és TÁRSA
GAZDASÁGI GÉPGYÁRA
DEBRECZENBEN.
CLAYTON és SHUTTLEWORTH
gépgyárosok képviselője.

Ajánlja a jelen idényre: Clayton és Shuttleworth-féle eredeti

„UNIVERSAL-DRILL“
sorbavetőgépet, továbbá egyetemes aczéleket; szabadalmazott kétbarázdás ekét; szabadalmazott kettős szegeshengert, Baker-féle gabona-tisztító-rostát, konkolyozót és egyéb gazdasági gépet a legjutányosabb gyári árak mellett.

Uj kútfurási vállalata
jó ivóvízü kutak furását, és felszerelését felvállalja jótállás mellett.

Gőzerőre berendezett gépműhelye minden-nemű gépek javítását szakszerűen gyorsan és jutányo-san teljesíti

BAUER és TÁRSA
gazdasági gépgyára Debreczenben,
Nagy Péterfia-u. 571. sz. (telefon összeköttetés)
(6.) 37—52.

Wasmuth tyukszemgyűrű
az órában.

3x24 óra alatt eltávolít minden tyukszemét
Egy óra ára 60 kr., vidékre 80 kr. beküldése mellett bérmentve küldetik. Magyarországi főraktár: Budapest, király-utca 12. Török József gyógyszer-tára.

kapható Debreczenben Mihalovits, Tóth és Muraközy gyógyszer-tárában.

(41) 10—12.

RICKL JÓZSEF ZELMOS
DEBRECZEN,
AJÁNL:

szőlő permetezéshez
„AZURINT“

jegecsekben és feloldva üvegekben; valódi

PORTLAND CEMENTET
eredeti hordókban és kimérve.

Fristöltésű bel- és külföldi

ÁSVÁNYVIZEKET.

LENKENCZE,

olajban tört mindenféle

FESTÉKEKET

Különös figyelmébe ajánlom

„Toll üzletemet“

bevásárlásnál a legnagyobb árak fizettetnek kibérlésekhez szolgálhatok új fosztott tollal és új pehelyvel bármely mennyiséggel a legjutányosabb árak mellett. (7.) 34—50.

Vese, húgyólyag, húgydara és köszvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a

Lithion-forrás

Salvator

sikerrel rendelve lesz.

Húgyhajtó hatású!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszer-tárakban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

(22.) 25—26

DEBRECZENBEN, piac- és nagyhatvan-utca szegletén levő saját házam földszinti helyiségeiben bereendezett nagy

VASBÚTOR-RAKTÁRAMBAN

kaphatók:

Gyermek-bölcsők, ágyak, kocsik.

Egész szobafelszerelések.

Kerti-székek, asztalok és lóczák; villa-goriák vasállványból, víz-hatlan vászontető és oldalakkal.

Fürdő-kádak minden alakban.

Jégszekrények és üveg-hűtők.

Horgany-fényezett és konyhafelszerelések.

Peronospora-fecskendők

az elismert legjobb rendszerben.

Porcellán-kályhák

és kandallók, eredeti budweissi gyártmány, a continensen elismert első minőségben.

A szegedi műtrágyagyár részvénytársaság képviselője.

Határozott legolcsóbb árak. Képes árlap ingyen és bérmentve.

TÓTH GYULA

VAS NAGYKERESKEDŐ

DEBRECZENBEN. (25.) 29—52.

Bécs, 1873. Erdem-érem. B.-Pest, 1885. Nagy díszokl. Zágráb, 1891. Díszoklevél. Eszék, 1889. Díszoklevél. N.Palánkán, 1887. Arany-érem. London, 1878. Díszoklevél.

CSIK JÓZSEF

csász. és kir. kizárólag szabadalm.

első szerémi portland-cement- és vízhatlan mészgyár Beocsinban.

Központi iroda és raktár: BUDAPESTEN, V., Rudolf-rakpart 8. ajánlja a t. építész és építőmester urak, építkezési vállalatok, földbirtokosok, községi és egyházi előjáróságok valamint a n. é. építő-közönség kényelmére Debreczenben Szabó Zsigmond fűszerkereskedő urnál raktárt tartok, hol saját gyártmányu

Portland-cement és vízhatlan mész, folytonosan legjobb és egyenlő jó minőségben kapható. — Árjegyzékek s magyarázat kívánatra kész-séggel megküldetik. (21.) 18—26.

Páris, 1867. Bronz-érem. Kecskemét, 1872. Ezüst-érem. Ujvidék, 1875. Arany-érem. Szeged, 1878. Erdem-érem. Trieszt, 1883. Arany-érem.

ÜZLETMEGNYITÁSI JELENTÉS.

Van szerencsénk a n. é. közönséget mély tisztelettel értesíteni, hogy helyben

FŐPIACZ, CZÉGELY-HÁZ (Nagy Amália volt helyisége)

a jelenkor legfokozottabb igényeinek megfelelő, dúsan felszerelt

NŐI- ÉS GYERMEK-FELÖLTŐKBŐL

ÁRÚHÁZAT

nyitottunk, hol mindenkor

legujabb szabás szerint, divatos és csakis legjobb minőségű szövetekből készült árúk jutányosan kaphatók.

Hogy a nagyérdemű közönség megrövidítéstől mentve legyen, minden ruhadarab — alku kizárásával — csak

SZABOTT ÁRON

lesz eladva.

A n. é. közönség jóakaratu pártfogását kérve, főtörekvésünket oda irányítjuk, hogy minden tekintetben teljes megelégedését és nagybecsű bizalmát részünkre állandóan biztosítsuk. Együttal bátrak vagyunk a mélyen tisztelt közönséget üzletünk megtekintésére meghívni.

Mély tisztelettel

HELMAN és HALMÁGYI.

(78.) 5—5.